

माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

20 पृष्ठीय

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय	विषय कोड	परीक्षा का माध्यम
संस्कृतम्	5 1 2	हिन्दी

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे

2336663

परीक्षार्थी का रोल नम्बर

अंकों में

1	8	3	4	3	0	1	9	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

शब्दों में

एक	आठ	तीन	चार	तीन	शून्य	एक	नौ	सात
----	----	-----	-----	-----	-------	----	----	-----

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	3	0	8
---	---	---	---	---	---	---	---	---

एक एक दो चार तीन नौ पांच छः आठ

केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष एवं परीक्षक द्वारा भरा जावे

क :- पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अंकों में शब्दों में

ख :- परीक्षार्थी का कक्ष क्रमांक

ग :- परीक्षा का दिनांक

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रा

केन्द्र क्र.-341028

हाई स्कूल परीक्षा

वर्ष 2018

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर	केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर
Lahman Sahu	

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होलो क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टि एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा:

परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा

श्रीमती कुसुम पंचोली
क्र.581004131

श्रीमती लता डायर
पंजीयन क्र. 581004203

विजय कुमार वर्मा
क्र.581004020

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।		
प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तांक (अंकों में)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
में में		कुल प्राप्तांक अंकों में

Laser/Inkjet/Copier Label A4ST-16 86.1x33.9mmx16

30w/3p

2

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 2 के अंक

कुल अंक

प्र. क्र. 1 का उत्तर

(क) (ii) महा + औषधि;

(ख) (iv) गुण स्वर सन्धि;

(ग) (iii) सदाचार;

(घ) (iii) अत्याचार;

(ङ) (iii) पत्र

प्र. क्र. 2 का उत्तर

(क) (iii) कर्मधारय;

(ख) (iii) चन्द्रशेखर;

(ग) (ii) वर्णन हत;

(घ) (iv) अष्टि

(ङ) (i) सम

3

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 3 के अंक

कुल अंक

क्र.

प्र. क्र. 3 का उत्तर

(क) (ii) लूट

(ख) (ii) मह्यमपुरुषः

(ग) (i) एकवचनम्

(घ) (ii) लभ्

(ङ) (iii) इव

प्र. क्र. 4 का उत्तर

(क) (iii) मनुष्य

(ख) (i) क्त

(ग) (i) स्मरणीयम्

(घ) (ii) दाप्

(ङ) (iii) कर्त्तव्यः

4

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 4 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. (5) का उत्तर

(i) यशः

(ii) वारिधिरैः

(iii) सप्तहोवा

(iv) तुल्यं

(v) आत्मा

(vi) लघुत्वं आवि०

B
S
E

प्रश्न क्र. (6) का उत्तर

(सकवाक्येन उत्तरं)

(i) मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ।

(ii) संस्कृतभाषा विश्वबंधुत्वस्य पोषणं करोति ।

(iii) रघुः कुबेरात् हेमराशिं लब्धवान् ।

(iv) भूमाता वृक्षस्य आहारभूता अस्ति ।

आवि०

5

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 5 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र. (7) का उत्तर

(शब्दरूपाणि)

क्र.	शब्द	विभक्ति	वचन	उत्तर
(i)	पितृ	तृतीया	एकवचन	पित्रा
(ii)	राजन्	षष्ठी	द्विवचन	राजौ
-	-	-	-	-

प्रश्न क्र. (8) का उत्तर

शब्द - महाम्

विभक्ति - तृतीया विभक्ति

वचनम् - एकवचनम्

प्रश्न क्र. (9) का उत्तर

गद्यांश - क

मध्यप्रदेश - आस्ताम् ।

उत्तर

(i) - मध्यप्रदेशस्य विदिशा नगरी ऐतिहासिकी च वर्तते ।

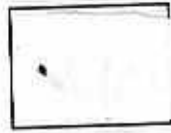
(ii) - पूर्वस्मिन् काले विदिशा नगरात् 'मैलखा' नाम आसीत् ।

(iii) - पुरा विदिशानगरी समुन्नतमेकं वाणिज्यिकं केन्द्रम् आसीत् ।

(iv) - 'मैलखास्वामिनः' इति सूर्यदेवतायाः मन्दिरस्य लोकरख्यातिः ।

(v) - पतञ्जलिः योगदर्शनस्य प्रणेता व्याकरणमहाभाष्यस्य कर्ता च आसीत् ।

6

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 6 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. (9) का उत्तर

(गाथांश - ख)

भगीरथः ----- गतवन्तः ।

उत्तर

भगीरथः नदीं भूमितः पातालं नीतवान् ।

(i)

(ii) भगीरथः प्रार्थितवान् यत् -
“हे ईश! नदीं भूमौ विसृजतु” इति ।

(iii) भगीरथस्य पुरतः शिवः प्रत्यक्षः अभवत् ।

(iv) सगरपुत्राः स्वर्गलोकं गतवन्तः ।

(v) भगीरथः पुनः तपः कृतवान् ।

प्र. क्र. (10) का उत्तर

पद्यांश - ख

दरिद्रता ----- विराजते ।

उत्तर

(i) दरिद्रता हीनतया विराजते ।

(ii) कुवस्त्रता शुभ्रतया विराजते ।

(iii) कुरूपता शीलतया विराजते ।

(iv) उष्णतया कदम्बतया विराजते ।

(v) 'विराजते' इत्यस्मिन् पदे 'लटलकारः' अस्ति ।

7

+

=

...ग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 7 के अंक

कुल अंक

सं क्र.

प्रश्न क्र. (10) का उत्तर

सं पद्यांश - ग

युवान

खिद्यते ।

उत्तर

(i) युवान स्वः वः परीक्षणस्य कालः आगतः ।

(ii) हिमालयस्य रक्षणे समुद्यताः स्य सर्वतः ।

(iii) अयं पुरातनो अस्य भारतस्य सखा विद्यते ।

(iv) स्वकर्मणि प्रवर्तितुं कदापि नैव खिद्यते ।

(v) सन्धिविच्छेदं - नैव = न + स्व = वृद्धि स्वर सन्धि ।

B

E

E

प्रश्न क्र. 11 का उत्तर

अ

ब

(i) वरुणदैवः

-

वृष्टिं वर्षति

(ii) दीर्घसूत्री

-

न स्यात्

(iv) कालगणना

-

खगोलशास्त्रं

(v) महापुरुषाः

-

प्रसिद्धाः

प्रश्न क्र. 12 का उत्तर

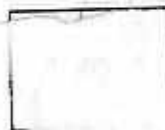
(ii) धौलकचः जनन्या आसप्तः । - 'आम्'

(iii) एकः बून्यः गृहम् अनुप्रविशेत् । - 'न'

(iv) धिन्नः चन्दनतरुः गन्धं जहाति । - 'न'

(v) कौत्सः गुरुदक्षिणार्थी आसीत् । - 'आम्'

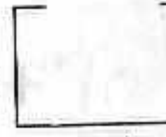
8

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 8 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 13 का उत्तर

(एकपदेन उत्तर)

(i) नक्तम् ।

(ii) जरा ।

(iii) गगन ।

(iv) अंस्कृतम् ।

L
S
E

प्रश्न क्र. (14) का उत्तर

सुभाषित क्र. - 1

नान्युच्चशिखरी मेरुनातिनीचं रसातलम् ।

व्यवसायद्वितीयानां नात्यपारी महीदृधिः ॥

प्र. क्र. (14) का उत्तर

सुभाषित क्र. - 2

गुणाः कुर्वन्ति दूतत्वं दूरेऽपि वसतां जनाम् ।

केतकीगन्धमाधुर्या स्वयमायान्ति षट्पदाः ॥

सुभाषित क्र. - 2

नान्युच्चशिखरी मेरुनातिनीचं रसातलम् ।

व्यवसायद्वितीयानां नात्यपारी महीदृधिः ॥

9

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 9 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र. (15) का उत्तर

छात्रवृत्त्यर्थम् प्रार्थनापत्रं

सैवायाम् ,

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयाः

सरस्वती विद्या मन्दिर

विन्हयानगरम् , उमरिया - मण्डलम् मह्यप्रदेशः ।

विषयः - छात्रवृत्त्यर्थम् प्रार्थनापत्रम् ।

महोदयाः ,

अहं सविनयं निवेदयामि यत्

मम पितुः आर्थिकस्थितिः शोचनीया वर्तते

अहं शिक्षणशुल्कम् अपि दातुम् असमर्थः अस्मि

अतः श्रीमन्तः मम कृते छात्रवृत्तिम् दापयन्तु
इति प्रार्थये ।

भवदीयः शिष्यः

प्रभात

कक्षा - दशमी अ' वर्गः

10

भाग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 10 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 17 का उत्तर

(क्रमसंरक्षण)

1. (v) श्यकारः दारिद्र्योपहतः चिन्तितवान् ।
2. (iv) तेन प्रसवेदनया पीड्यमानां उष्नीम्
अपश्यत् ।
3. (iii) तेन प्रचुरा उष्नाः करभाश्च सम्मिताः ।
4. (i) उष्णः यूथाद् भ्रष्टोऽभवत् ।
5. (ii) सिंहैः उष्णः मारितः ।

B
S
E

प्रश्न क्र. (16) का उत्तर

- (i) श्री गणेशाय नमः ।
- (ii) छात्राः क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति ।
- (iii) पिता पुत्रेण सह गच्छति ।
- (iv) कृष्णाय नवनीतं रोचते ।
- (v) कृषकाः ग्रामं
- (vi) भवान् किं करोति ?

11

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 11 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र. 18 का उत्तर

- (i) शीर्षक - 'संस्कृतभाषा' ।
- (ii) शीर्षक - 'संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्' ।
- (iii) अस्माकं देशस्य प्राचीनतमा भाषा संस्कृतभाषा अस्ति ।
- (iv) सर्वे वेदग्रन्थाः संस्कृतभाषायां सन्ति ।
- (v) भारत राष्ट्रस्य एकतायाः आधारः संस्कृतभाषा अस्ति ।
- (vi) संस्कृतस्य महत्त्वम् अध्यापि अद्भुतं वर्तते ।

प्रश्न क्र. 16 का उत्तर

- (i) श्री गणेशाय नमः ।
- (ii) छात्राः क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति ।
- (iii) कृष्णाय नवनीतं सेवते ।
- (iv) भवान् किं करोति ?
- (v) कृषकाः ग्रामे गच्छन्ति ।
- (vi) पिता पुत्रेण सह गच्छति ।

कति०

प्रश्न क्र.

प्रश्न क्र. 19 का उत्तर

(iv) स्वदाचारः

(1) सनातन आचारः सदाचारः इत्युच्यते ।

(ii) सञ्जनाः विद्वांसो च यथा आचरन्ति
तथैव आचरणम् सदाचारौ भवति

(iii) अज्ज्ञताः स्वकीयानि इन्द्रियाणि वशी
कृत्वा सर्वे सह शिष्टतापूर्वकं व्यवहारं
कुर्वन्ति ।

स्वज्जनाः, स्वत्यं वदन्ति, मातुः-पितुः-गुरुजनानां-
वृक्षानां, श्रेष्ठानां च आदरं कुर्वन्ति।

त्रेषां आजां पालयन्ति, सत्कर्मणि प्रवृत्ताः भवन्ति।

(v) जनस्य, समाजस्य, राष्ट्रस्य च कल्याणाय
सदाचारस्य महती आवश्यकता वर्तते।

सदाचारस्याभ्यासो बाल्यकालदेव भवति ।

(vi) सदाचारैण बुद्धिः वर्धते, नरः धार्मिकः, शिष्टः,
(vii) विनीतः, बुद्धिमान च भवति ।

सदाचरिण बुद्धिः शुद्धिः भवति ।

(viii) अंसारं जपदाचारस्यैव महत्वं दृश्यते

(ix) ये जनाः सदाचारिणः भवन्ति, ते स्व स्वर्ग
(x) आदरं लभन्ते ।

(xi) एस्मिन् देशे जनाः सदाचारिणो भवन्ति,
तस्यैव सर्वतः उन्नतिर्भवति ।

(५०) अतएव महर्षिभिः 'अचारः परमो धर्मः'
उच्यते ।

याग पूज

पृष्ठ 13 कै अक

प्रश्न क्र.

सदाचारीजनस्य परदारैषु मानवत्, परधानेषु लोष्ठवत्,
 सर्वभूतैषु च आत्मवत् पश्यति ।
 सदाचारीजनस्य शीलम् खलु परमं भूषणम् अस्ति ।

B
S
E